

Oslo kommune
Utdanningsetaten

Eksamensmøte VGS 28. september 2010

Eksamensmøtet:

- Eksamen høsten 2010
- PAS og PGS
- Eksamen våren 2011
- Bemanning i skoleferien
- Rundskriv UDir-1-2010
- Sjekkliste for vurdering
- Erfaringer med digital eksamensgjennomføring
- Retningslinjer for eksamensgjennomføring
- Lokal gitt eksamen

Utdrag fra rundskriv Udir-1 - 2010

Individuell vurdering i grunnskolen og videregående opplæring
etter forskrift til opplæringsloven kapittel 3

- Udir-1 - 2010 representerer ikke noe nytt sammenliknet med Utdanningsdirektoratets muntlige gjennomgang av forskrift til opplæringsloven kap. 3 oktober 2009
- Skrivet gir eksempler på tolkninger
- UDA har gjort enkelte uthevninger i sitatene og satt inn overskrifter

3.5 Vurdering for elever med enkeltvedtak om spesialundervisning og IOP, side 5

Det understrekes at det må fattes enkeltvedtak om spesialundervisning for at det skal være adgang til å fravike læreplanen for ett eller flere fag, jf. opplæringsloven § 5-1. Dette er ikke innenfor rammen av tilpasset opplæring etter opplæringsloven § 1-3.

3.5 Vurdering for elever med enkeltvedtak om spesialundervisning og IOP, side 6

En karakter i forbindelse med halvårsvurdering eller standpunktkarakter som settes på grunnlag av en IOP som har et "smalere" vurderingsgrunnlag enn de samlede kompetansemålene etter læreplanen for faget, er **forskriftsstridig**.

3.5 Vurdering for elever med enkeltvedtak om spesialundervisning og IOP, side 6 forts.

I **grunnskolen** kan elever med IOP gis fritak fra vurdering med karakter, jf. § 3-20. Fritak fra vurdering med karakter gir ikke fritak fra opplæringen. (Fritak fra opplæringen er særskilt regulert i §§ 1-11 til 1-13). Når eleven er fritatt fra vurdering med karakter, skal det føres en merknad på elevens vitnemål om at eleven er fritatt.

For elever i **videregående opplæring** finnes det ingen hjemmel for at elever med enkeltvedtak om spesialundervisning og IOP kan fritas fra vurdering med karakter slik som i grunnskolen.

3.5 Vurdering for elever med enkeltvedtak om spesialundervisning og IOP, side 6 forts.

Disse reglene har konsekvenser for skoleeiers utforming av enkeltvedtak om spesialundervisning og for PP-tjenestens sakkyndige vurdering. **Både skoleeieren, skolen og PP-tjenesten må tenke gjennom de rettslige konsekvensene av å velge bort kompetansemål i læreplanen for et fag.**

Merknader til § 3-1 Rett til vurdering, side 8

Det er i § 3-1 første ledd annet punktum presisert at retten til vurdering innebærer en **rett til underveisvurdering, sluttvurdering og dokumentasjon av opplæringen.**

Dette innebærer at dersom elever kun får sluttvurdering i form av standpunktkarakterer, er ikke elevens rett oppfylt.

For å få rett til vurdering **må eleven møte til og delta aktivt** i opplæringen slik at læreren får et grunnlag for vurdering, jf. § 3-3 tredje ledd.

Merknader til § 3-1 Rett til vurdering, side 9

De skal også kjenne til hva læreren eller instruktøren vektlegger når vedkommende vurderer en prestasjon, og hva som kjennetegner ulik grad av kompetanse.

I en del vurderingssituasjoner vil det være rimelig at elevene gjøres kjent med hva som kreves for å få de ulike karakterene, men læreren må i disse tilfellene vurdere behovet for detaljeringsgrad.

For elever på trinn med karakterer innebærer dette blant annet at elevene **skal** bli gjort kjent med hva som skal til for å få de ulike karakterene.

Merknader til § 3-1 Rett til vurdering, side 9 forts.

Kravet til at det skal være kjent, innebærer at elevene skal ha blitt gjort kjent med innholdet. **Dette kravet innebærer noe mer enn at informasjonen for eksempel ligger på Internett eller kan fås ved å spørre rektor, lærer eller instruktør.**

Skoleeier og faglig leder i bedriften (se opplæringsloven § 4-3 tredje ledd) har det overordnede ansvaret, men i praksis vil det normalt være læreren og instruktøren som sikrer at dette blir gjort.

Merknader til § 3-2 Formålet med vurdering, side 11

Underveisvurdering og sluttvurdering skal ses i sammenheng for å forbedre opplæringen. **Det betyr at læreren må begynne å tenke på sluttvurderingen allerede i starten av opplæringen.**

Det innebærer blant annet å synliggjøre på et tidlig tidspunkt hva som kjennetegner kompetansen som kreves for å få de ulike standpunktkarakterene.

Merknader til § 3-2 Formålet med vurdering, side 11 forts.

Standpunktkarakterer som settes ut fra et matematisk gjennomsnitt basert på prøvene eleven har hatt gjennom året, er ikke i tråd med forskriften. En standpunktkarakter fastsettes ved at læreren bruker sitt profesjonelle skjønn og gjør en vurdering av elevens kompetanse.

En standpunktkarakter basert på et matematisk gjennomsnitt bryter med prinsippet om at eleven skal ha mulighet til å utvikle kompetansen sin gjennom hele opplæringsåret.

Merknader til § 3-3 Grunnlaget for vurdering i fag, side 12

Det understrekes at kompetansemålene må ses i sammenheng, og at det ikke er adgang til å vurdere kompetansen i forbindelse med **standpunktkarakter** bare på grunnlag av et utvalg av kompetansemålene.

Merknader til § 3-3 Grunnlaget for vurdering i fag, side 12 forts.

Ved fastsettelsen av en **halvårsvurdering** må det tas utgangspunkt i fremdriften etter læreplanen for faget og hva som er forventet på tidspunktet for vurderingen, jf. § 3-13 tredje ledd. Karakteren skal fastsettes på grunnlag av kompetansemålene som er gjennomgått i opplæringen, **og det er ikke adgang til å sette en halvårsvurdering med karakter på grunnlag av bare noen av målene som er gjennomgått**

Merknader til § 3-3 grunnlaget for vurdering i fag, side 12 forts.

Utdanningsdirektoratet understreker også at det ikke er adgang til å stille opp regler om at en elev som bare har grunnlag for vurdering i 80 % av kompetansemålene, ikke kan få bedre enn en gitt karakter, og at en elev som kun har grunnlag for vurdering i 60 % av kompetansemålene, kun kan få en gitt karakter som er enda lavere. **Dette er ikke innenfor forskriftens rammer.**

Merknader til § 3-3 Grunnlaget for vurdering i fag, side 13

Manglende deltakelse eller manglende innleveringer kan ikke trekkes inn i vurdering i fag. Dersom eleven for eksempel ikke leverer en oppgave eller ikke møter til en prøve, skal læreren ikke sette karakteren 1 på oppgaven eller prøven.

Manglende innleveringer eller manglende deltakelse kan ha betydning for om det er grunnlag for vurdering i faget eller ikke, men kan også trekkes inn i vurderingen i orden og oppførsel.

Merknader til § 3-3 grunnlaget for vurdering i fag, side 13 forts.

(...) men heller ikke **innsats i faget** skal trekkes inn i vurderingen i fag. Innsats er i mange tilfeller en forutsetning for å vise kompetansen, men det betyr ikke at en elev som er mer aktiv enn andre, skal få en bedre karakter på dette grunnlaget

Merknader til § 3-3 Grunnlaget for vurdering i fag, side 14, om KROPPSØVING

I **grunnskolen** skal elevens forutsetninger og kompetanse trekkes inn i grunnlaget for vurdering. Forutsetninger må forstås i vid forstand. Å legge vekt på både oppnådd kompetanse og elevens forutsetninger innebærer at en elev med svakere forutsetninger som ut fra sitt ståsted viser høy kompetanse i faget, også skal ha mulighet for å få en god karakter.

Merknader til § 3-3 Grunnlaget for vurdering i fag, side 14, om KROPPSØVING forts.

I **videregående** opplæring skal elevens forutsetninger ikke trekkes inn i vurderingsgrunnlaget. Grunnlaget er her elevens kompetanse i forhold til kompetansemålene i læreplanen for kroppsøving.

Dersom elevens forutsetninger trekkes inn i vurderingen, er dette ikke i samsvar med bestemmelsen, og vurderingen vil kunne påklages. Elevens forutsetninger er utenforliggende hensyn i denne vurderingen.

Merknader til § 3-3 Grunnlaget for vurdering i fag, side 14, om plikt til å skaffe seg grunnlag for vurdering

Dersom læreren og instruktøren er i tvil om hun/han har grunnlag for å vurdere elevens, lærlingens og lærekandidatens kompetanse, skal hun/han **strekke seg så langt som mulig for å skaffe seg grunnlag for å vurdere.**

Merknader til § 3-3 Grunnlaget for vurdering i fag, side 14, om plikt til å skaffe seg grunnlag for vurdering, forts.

En elev som er til stede, men som er så passiv at læreren vanskelig kan få et grunnlag for å vurdere elevens kompetanse, kan få varsel om fare for manglende grunnlag for vurdering.

Det understrekes at skoleeieren/skolen ikke kan stille opp en prosentvis grense for hvor mye fravær en elev kan ha før grunnlag for vurdering ikke er til stede. En slik grense er **forskriftsstridig**.

Merknader til § 3-3 Grunnlaget for vurdering i fag, side 15, om plikt til å skaffe seg grunnlag for vurdering

Videre gir **ikke** lærerens og instruktørens plikt eleven, lærlingen og lærekandidaten **rett til å forhandle om når en vurderingssituasjon skal gjennomføres**. Dette avgjør lærer og instruktør.

Lærer og instruktør avgjør også om elever, lærlinger og lærekandidater som ikke har vært til stede i vurderingssituasjoner eller mangler innleveringer, får tilbud om å vise kompetansen sin ved å bruke samme vurderingsform.

Læreren kan velge å skaffe seg grunnlag for vurdering ved å bruke andre vurderingsformer

Merknader til § 3-3 Grunnlaget for vurdering i fag, side 15, om plikt til å skaffe seg grunnlag for vurdering forts.

Eleven kan for eksempel ikke være fraværende i opplæringen gjennom hele året for så like før standpunktkarakteren skal fastsettes, kreve en stor prøve som gir læreren grunnlag for vurdering.

Aktivitetsplikten, som også kan leses ut av opplæringsloven §§ 2-3 og 3-4, innebærer at eleven, lærlingen og lære kandidat **skal være til stede i opplæringen og vise kompetansen sin.**

Merknader til § 3-3 grunnlaget for vurdering i fag, side 15, om plikt til å skaffe seg grunnlag for vurdering forts.

En elev som for eksempel er til stede i opplæringen, men er så passiv at læreren ikke har mulighet til å vurdere kompetansen, oppfyller ikke sine plikter.

Men det understrekes at læreren og instruktøren i sin tilpasning av opplæringen må legge til rette for at eleven, lærlingen og lærekandidaten får vist sin kompetanse, ved å bruke ulike arbeidsmåter og vurderingsformer.

Merknader til § 3-5 Grunnlaget for vurdering i orden og åtfærd, side 17

I § 3-5 første ledd er det presisert at grunnlaget for vurdering i orden og i oppførsel er i hvilken grad eleven opptrer i tråd med skolens ordensreglement. **Koblingen mellom vurdering i orden og oppførsel og ordensreglementet er ny.**

Ordensreglementet skal brukes som grunnlag for vurdering. Det vil ikke være adgang til å vurdere orden eller oppførsel ut fra andre vurderingsgrunnlag enn dette.

Merknader til § 3-5 Grunnlaget for vurdering i orden og atferd, side 17, forts.

Koblingen til ordensreglementet medfører at skoleeieren må sikre at ordensreglementene som er fastsatt, er egnet til å brukes som vurderingsgrunnlag i orden og oppførsel.

Merknader til § 3-7 Varsling, side 21

Paragraf 3-7 tredje ledd krever at varsel etter første eller annet ledd skal gis uten ugrunnet opphold. Dette innebærer at med en gang læreren er i **tvil om det er grunnlag for vurdering,** eller det er fare for at karakteren i orden eller oppførsel i forbindelse med halvårsvurdering eller standpunktkarakteren blir **Nokså godt** eller **Lite godt**, skal eleven og foreldrene varsles.

Merknader til § 3-7 Varsling, side 21 forts.

Det understrekes også at det **ikke er adgang til å sende ut standardiserte varsel** til alle elevene på et trinn midtveis i semesteret. Varsel skal være knyttet til den enkelte eleven og sendes når det faktisk er en fare.

Merknad til § 3-11 Undervegsvurdering, side 24

Underveisvurderingen skal gis som meldinger til eleven, lærlingen og lære kandidat. Disse meldingene skal **inneholde to komponenter**. For det første skal de gi informasjon om elevens, lærlingens og lære kandidatens **kompetanse vurdert i forhold til kompetansemålene** i læreplanen for fag.

For det andre skal meldingene være **orientert mot det som skal læres, og gi veiledning om hvordan eleven, lærlingen og lære kandidat kan øke kompetansen sin i faget**.

Merknad til § 3-11 Undervegsvurdering, side 25 (øverst)

Underveisvurderingen kan skje i dialog mellom lærer og den enkelte elev eller mellom læreren og større eller mindre grupper av elever.

Merknader til § 3-12 Eigenvurdering, side 26

Egenvurdering er gjort til en egen bestemmelse for å signalisere viktigheten av at eleven, lærlingen eller lære kandidatens blir gitt muligheten til å få et bevisst forhold til egen læring og utvikling for å lære mer.

(...) en del av underveisvurderingen

Merknader til § 3-12 Eigenvurdering, side 26 (forts.)

At elevene, lærlingene og lærekandidatene **skal bidra i egenvurderingen**, kan utledes av aktivitetsplikten slik den følger av opplæringsloven §§ 2-3 og 3-4.

Merknader til § 3-13 Halvårsvurdering i fag for elever, side 27

Kravene som fremgår her, innebærer at en halvårsvurdering hvor eleven får en vurdering som utelukkende består av en karakter, vil være **forskriftsstridig.**

Merknader til § 3-16 Kravet til dokumentering av undevegsvurderinga, side 31 nederst

Dette innebærer at en avkrysningsliste som viser når vurderingen er gitt til den enkelte elev, er tilstrekkelig etter § 3-16 annet ledd.

Utdanningsdirektoratet vil også understreke at det i kravet til dokumentering av at vurdering er gitt, ikke ligger et krav til lange skriftlige utredninger, men til at det kan dokumenteres at eleven (...) har fått den underveisvurderingen han/hun har krav på.

Merknader til § 3-17 Sluttvurdering i fag, side 32

Paragraf 3-17 fjerde ledd fastsetter at sluttvurderinger er å regne som **enkeltvedtak** etter forvaltningsloven § 2.

Eleven, lærlingen eller lærekandidaten har **klagerett** på hvert enkeltvedtak (...)

Merknader til § 3-17 Sluttvurdering i fag side 33

(...) også elever med IOP skal vurderes etter de samlede kompetansemålene i læreplanen for faget
(...)

Det er ikke adgang til å fastsette en standpunktkarakter basert på elevens kompetanse innen et begrenset utvalg av kompetansemål.

For elever i grunnskolen vil det kunne gis fritak fra vurdering med karakter, jf. § 3-20. **Det finnes ingen tilsvarende mulighet til å fritta elever i videregående opplæring for vurdering med karakter.**

Merknader til § 3-17 Sluttvurdering i fag, side 34

Det er opp til skolen å avgjøre hva som er avslutningen av opplæringen, men **normalt vil det dreie seg om de siste én til to månedene med opplæring i faget**. Dette avhenger av hvordan skolen og læreren har organisert opplæringen.

Merknader til § 3-17 Sluttvurdering i fag, side 34
forts.

Prinsippet om at eleven skal ha mulighet til å forbedre kompetansen sin til standpunktkarakteren er fastsatt, gjelder uansett hvilken organisering skolen og læreren har valgt.

For å ivareta dette prinsippet uten bruk av omfattende sluttprøver i hvert fag kan for eksempel mappevurdering være et alternativ.

Merknader til § 3-17 Sluttvurdering i fag, side 35

Etter at standpunktkarakteren er ført inn, kan rektor **ikke** be læreren vurdere karakterfastsettelsen igjen eller selv omgjøre den standpunktkarakteren som er gitt.

Dersom det kommer en klage på en standpunktkarakter, skal denne sendes til klageinstansen, jf. § 3-39 tredje ledd. **Rektor kan endre føringsfeil**, se før øvrig merknad til § 3-39.

Merknader til § 3-22 Fritak frå vurdering med karakter i skriftleg sidemål, side 40

(...) behov for å tydeliggjøre at fritaket fra vurdering med karakter i sidemål **kun er knyttet til den skriftlige delen av faget**. Et eventuelt fritak fra vurdering med karakter i skriftlig sidemål gir ikke eleven fritak fra å lese tekster på sidemål eller opplæring i språkhistorie eller norsk språkutvikling på sidemål.

Merknader til § 3-22 Fritak frå vurdering med karakter i skriftleg sidemål, side 41

Mens eleven har et enkeltvedtak om særskilt språkopplæring etter opplæringsloven §§ 2-8 eller 3-12, vil eleven ha rett til **fritak fra opplæring** i skriftlig sidemål (...)

Fritaket for vurdering med karakter i skriftlig sidemål etter § 3-22 første ledd gjelder når elever som har hatt et enkeltvedtak om særskilt språkopplæring, ikke lenger har rett til særskilt språkopplæring, men følger norskfaget uten noen særskilt tilrettelegging.

(...) skal da **følge opplæringen** i skriftlig sidemål

(...) har rett til vurdering uten karakter

Merknader til § 3-39 Forsvarleg system for føring av karakterar og fråvær, side 60

Karakterer fastsatt i **halvårsvurderinger** kan ikke endres etter at de er gitt. Disse kan heller ikke omgjøres av skolen på eget initiativ etter at de er ført inn i systemet.

Det minnes om at karakterer i halvårsvurdering ikke er enkeltvedtak og ikke kan påklages.

